

COSMALOGICA

*Diagnostyka laboratoryjna
w kosmologii*

Krew

Dobry kosmetolog, musi wiedzieć jak ogromną rolę odgrywa diagnostyka laboratoryjna! Mimo, że morfologia jest **podstawowym narzędziem diagnostycznym** naprawdę wiele nam mówi o funkcjonowaniu organizmu, między innymi czy cierpimy na niedobory, czy w organizmie toczy się stan zapalny, możemy również ocenić czy nasz organizm, skóra będzie się prawidłowo regenerował! Kiedy wykonujemy morfologię?

Gdy chcemy poznać przyczynę problemu skórniego

**Kiedy wykonujemy zabiegi jak:
mezoterapia igłowa i mikroigłowa,
peelingi chemiczne,**

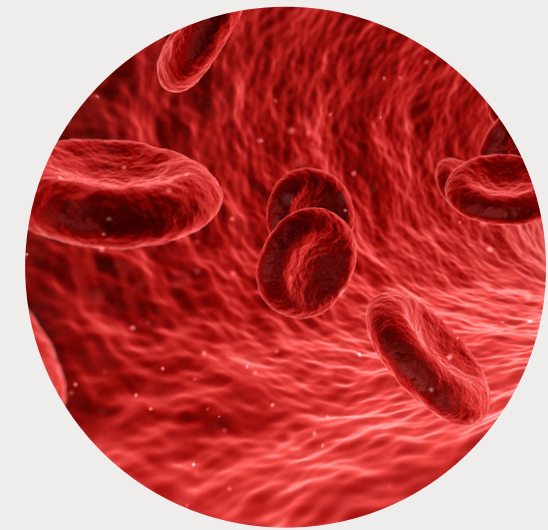
laseroterapia,

Fibryna i PRP

C O S M A L O G I C A

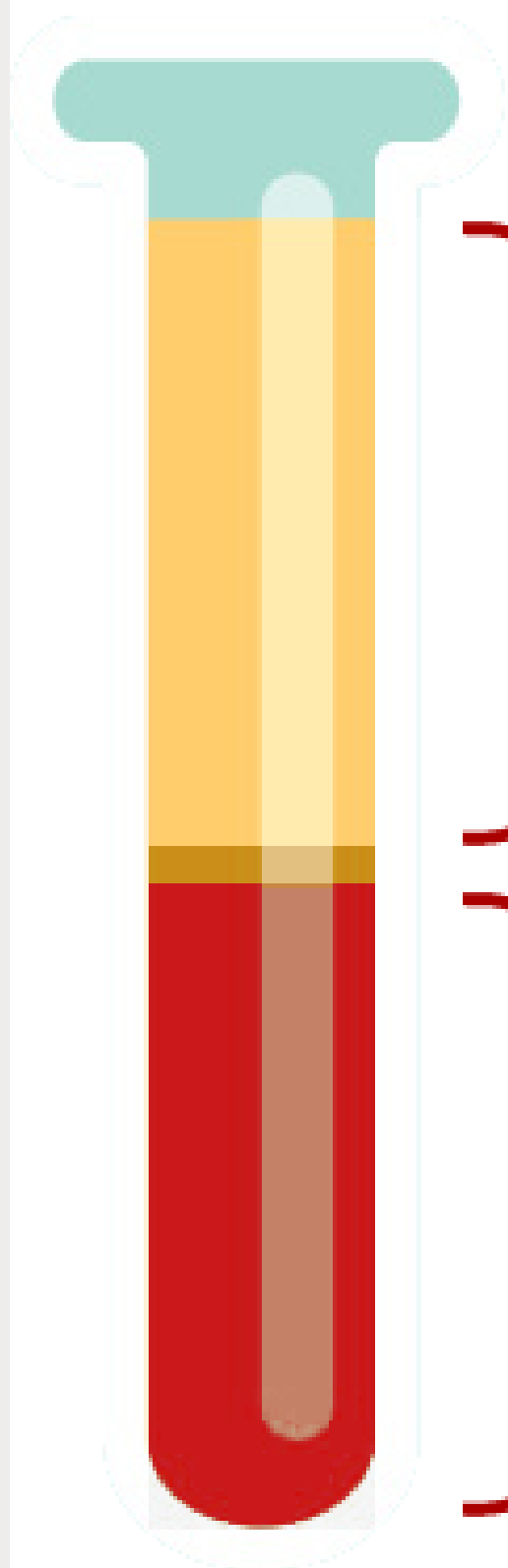

Krew

Krew składa się z uformowanych elementów zawieszonych w płynnym ośrodku zwanym plazmą. Tworzone elementy krwi obejmują **krwinki czerwone (RBC)**, **krwinki białe (WBC)** i **płytki krwi (Plt)**. Osocze stanowi 55–66% całkowitej objętości krwi. Jeśli krew zostanie umieszczona w probówce i pozostawiona do samoistnej koagulacji, jej surowica zostaje oddzielona. W przeciwieństwie do osocza, w surowicy krwi brakuje czynników krzepnięcia, takich jak **fibrynogen oraz czynnik V i VIII**. Przeciętny dorosły człowiek ma w swoim ciele ponad 5 **litrów krwi**.

Krew **przenosi tlen i składniki odżywcze** do żywych komórek i usuwa ich produkty przemiany materii. Dostarcza również komórki odpornościowe do zwalczania infekcji i zawiera płytki krwi, które są niezbędne w procesie gojenia się.

OSOCZE - OK. 55% OBJĘTOŚCI KRWI

KRWINKI PŁYTKOWE - 0,17% OBJĘTOŚCI KRWI
KRWINKI BIAŁE - 0,1% OBJĘTOŚCI KRWI

KRWINKI CZERWONE - OK. 45% OBJĘTOŚCI KRWI

OK. 90% WODA

OK. 7% BIAŁKA

**OK. 3% ZWIĄZKI ORGANICZNE
I NIEORGANICZNE**

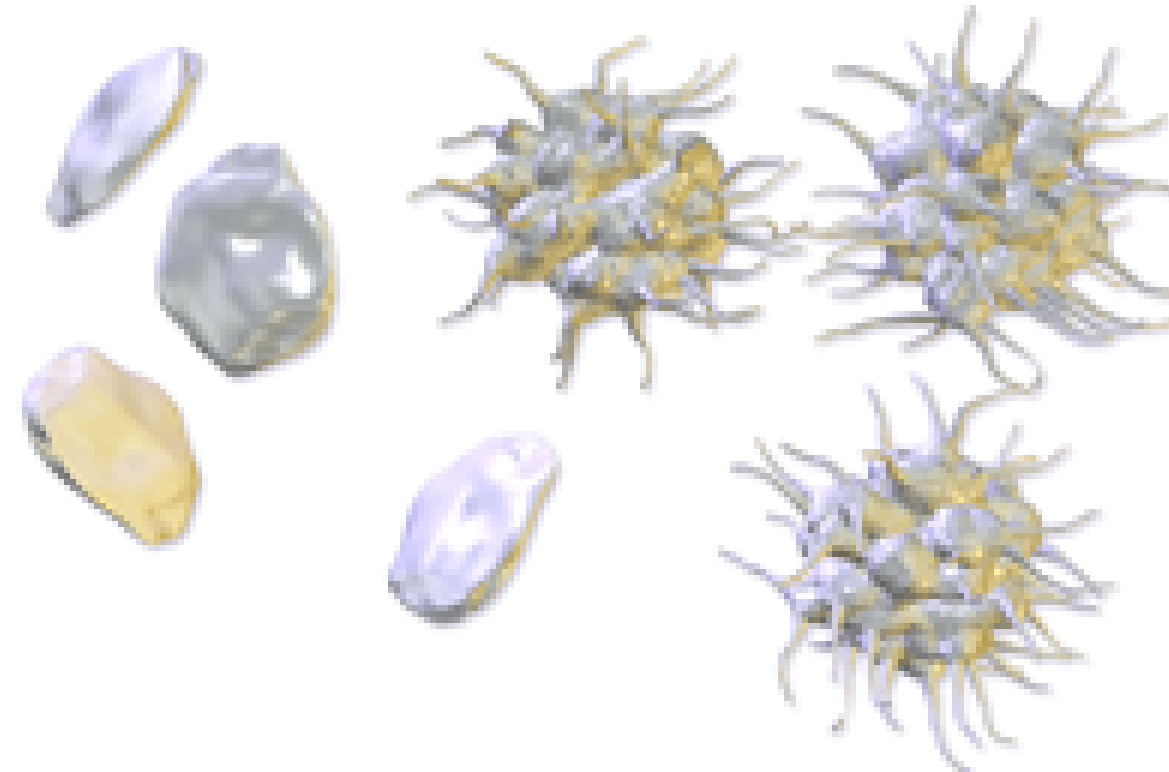
INNE

PROMUJEMY KRWIODAWSTWO
KRWIODAWCY.ORG

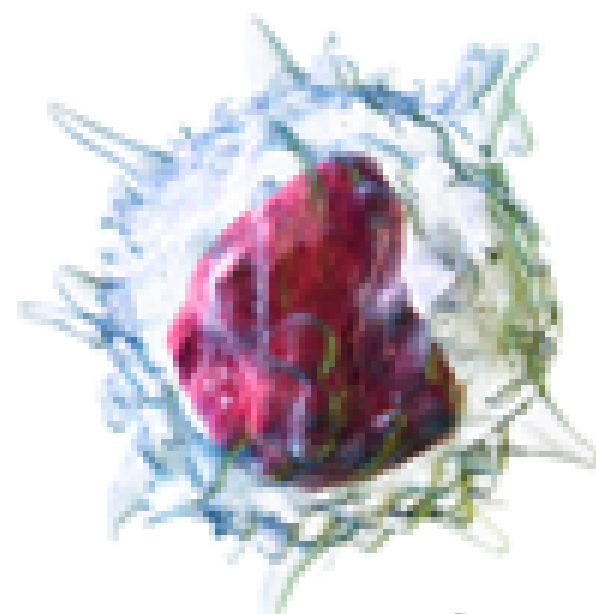

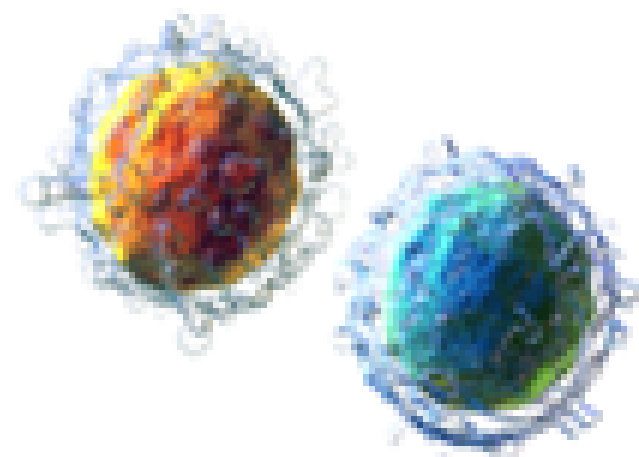
krwinki czerwone

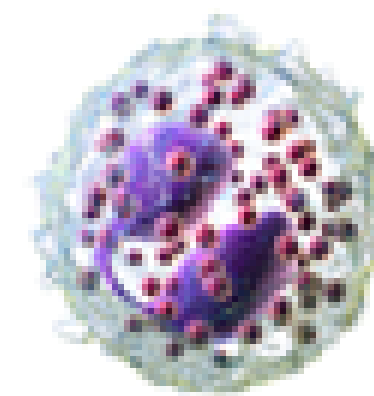
krwinki płytkowe

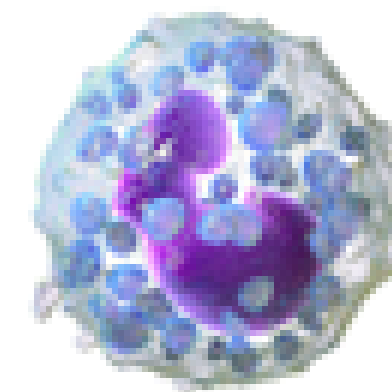
monocyty

limfocyty

eozynofile

bazofile

monocyty

krwinki białe

Krew

Osocze to głównie woda, ale zawiera również wiele ważnych substancji, takich jak **białka** (albumina, czynniki krzepnięcia, przeciwciała, enzymy i hormony), **cukry** (glukoza) i **cząsteczki tłuszczu**.

Wszystkie komórki znajdujące się we krwi pochodzą ze szpiku kostnego. Zaczynają swoje życie jako komórki macierzyste i dojrzewają do trzech głównych typów komórek — **krwinek czerwonych, krwinek białych i płytek krwi**. Z kolei istnieją trzy typy WBC — **limfocyty, monocyty i granulocyty** — oraz trzy główne typy granulocytów (**neutrofile, eozynofile i bazofile**).

Krwinki czerwone- RBC

Dojrzałe erytrocyty mają **dwuwkłęsy, dyskowaty kształt i są pozbawione jąder**. Taka konstrukcja pozwala na elastyczność niezbędną do poruszania się po układzie sercowo-naczyniowym oraz na **zwiększoną powierzchnię**, która wspiera wystarczającą wymianę gazową i umożliwia komórce wykonywanie jej funkcji. Dwuwarstwowa błona fosfolipidowa otacza strukturę tej wyjątkowej komórki. Każda czerwona krwinka żyje tylko około **120 dni**.

W tym krótkim czasie musi dostarczyć tlen z płuc do tkanek obwodowych, aby wspomóc procesy metaboliczne, takie jak **synteza ATP** oraz musi zbierać wytworzony **dwutlenek węgla** z obwodu i zwracać go do płuc w celu usunięcia z organizmu.

Krwinki czerwone- RBC

Główną funkcją krwinek czerwonych jest **transport tlenu z płuc do tkanek**, gdzie jest wykorzystywany jako źródło elektronów i do syntezy **ATP w mitochondriach**. Po dotarciu do odtlenionych tkanek obniżone ciśnienie parcjalne tlenu i niskie pH powodują, że **hem traci swoje powinowactwo do tlenu, dostarczając go do tkanki**. Wcześniej krwinki czerwone (RBC) były uważane wyłącznie za transportery tlenu i składników odżywczych do tkanek.

Nowsze dowody eksperymentalne wskazują, że **RBC są ważnymi systemami komunikacji między narządowej** o dodatkowych funkcjach, w tym udział w kontroli **ogólnoustrojowego metabolizmu tlenku azotu, regulacji redoks i lepkości krwi**.

Krwinki czerwone- RBC

Ponadto krwinki czerwone są dobrze wyposażone w **systemy przeciwutleniaczy**, które zasadniczo przyczyniają się do ich funkcji i integralności. Wykazano, że uszkodzenie integralności krwinek czerwonych, definiowane jako **hemoliza**, znacząco przyczynia się do poważnych patologii, w tym dysfunkcji śródbłonna. Systemy antyoksydacyjne krwinek czerwonych opierają się zarówno na mechanizmach enzymatycznych, jak i nieenzymatycznych.

RBC zawierają wysokie stężenia cząsteczek przeciwutleniaczy, w tym **glutation** i witaminy, takie jak **kwask askorbinowy** i **α -tokoferol** (witamina E) oraz enzymy antyoksydacyjne, takie jak **dysmutaza ponadtlenkowa** i **katalaza**.

RBC-poziom

Niski poziom

- Niska masa ciała
- Niedobór żelaza, kwasu foliowego, Witaminy B6, B12, miedzi, aminokwasów,
- Przyjmowanie określonych leków, np. inhibitory pompy protonowej i NLPZ, np. kwas acetylosalicylowy,
- Zaburzenia wchłaniania
- Choroby jelit (SIBO, IBS, celiakia, choroba Leśniowskiego Crohna)
- Dyzbioza jelitowa, czyli brak równowagi między mikroorganizmami w obrębie mikrobiomu jelitowego,

Wysoki poziom

- Sportowcy, osoby intensywnie trenujące,
- Okres dojrzewania i wzrostu,
- Płeć męska,
- wyższy poziom testosteronu i wyższy udział procentowy tkanki mięśniowej w masie ciała predysponuje do podwyższonego poziomu krwinek czerwonych,
- Stresory endogenne i egzogenne,

RBC-poziom

Niski poziom

- Zakażenie *Helicobacter pylori*, co zaburza wykorzystanie witaminy B12, niezbędnej w procesie erytropoezy,
- Przeciwciała przeciwko czynnikowi wew. Castle'a i p. kom. okładzinowym żołądka (APCA), czynnik Castle'a jest niezbędny we wchłanianiu B12,
- Krwawienia (np. intensywne miesiączkowanie, krwawienie z układu pokarmowego)
- Choroby szpiku kostnego
- Choroby przewlekłe oraz uogólniony stan zapalny organizmu
- Choroby nerek i wątroby, to w nerkach produkowana jest erytropoetyna, która sygnalizuje szpik kostny o rozpoczęciu erytropoezy.

Wysoki poziom

- Przyjmowanie erytropoetyny i kortykosteroidów,
- palenie papierosów,

Hemoglobina

Hemoglobina jest dwukierunkowym nośnikiem oddechowym, **transportującym tlen z płuc do tkanek i ułatwiającym transport powrotny dwutlenku węgla**. W krążeniu tętniczym hemoglobina ma wysokie powinowactwo do tlenu i niskie do dwutlenku węgla. Stare lub uszkodzone krwinki czerwone są usuwane z krążenia przez makrofagi w śledzionie i wątrobie, a zawarta w nich hemoglobina jest rozkładana na **hem i globinę**.

Białko globiny można poddać recyklingowi lub rozłożyć dalej na składowe aminokwasy, które mogą być poddane recyklingowi lub metabolizowane. Hem zawiera cenne **żelazo**, które jest konserwowane i ponownie wykorzystywane w syntezie nowych cząsteczek hemoglobiny. Podczas metabolizmu hem jest przekształcany w **bilirubinę**, żółty pigment, który może odbarwić skórę i twardówkę oka, jeśli gromadzi się we krwi, stan znany jako żółtaczka. Zamiast tego albumina białek osocza wiąże się z bilirubiną i przenosi ją do wątroby, gdzie jest wydzielana z żółcią, a także wpływa na kolor kału.

Hemoglobina-poziom

Niski poziom

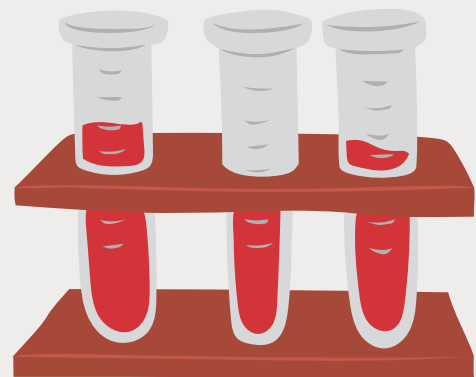
- **niedobory pokarmowe**, do czego przyczynia się dieta uboga w witaminy z grupy B (w tym B12), kwas foliowy i żelazo,
- **krwotoki** wynikające z urazu lub ostrego krwawienia z przewodu pokarmowego, co przeważnie związane jest z chorobą wrzodową i stanami zapalnymi jelit
- przewlekła choroba nerek,
- przewlekłe zakażenia,

Wysoki poziom

- **odwodnienie**,
- przebywanie na dużej wysokości nad poziomem morza,
- **u palaczy stężenie hemoglobiny jest wyższe** niż u osób niepalących,
- choroby płuc,
- osoby intensywnie trenujące,
- wrodzone choroby serca,

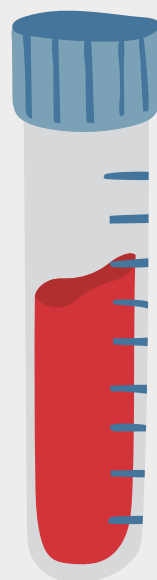
Ciekawostka!

Jeśli pacjent ma niski poziom hemoglobiny, stan zwany anemią, może wydawać się **blady**, ponieważ hemoglobina nadaje krwinkom czerwonym, a tym samym krwi, ich czerwony kolor. Przy anemii obserwujemy wydłużony czas regeneracji i gojenia się ran, co jest ważne w kontekście takich zabiegów jak: **mezoterapia igłowa, mikroigłowa, peelingi chemiczne, laseroterapia.**

Ciekawostka!

Siniaki są spowodowane **degradacją erytrocytów i hemoglobiny poza układem naczyniowym**, szczególnie w warstwie skóry właściwej i podskórnej. Kilka godzin po działaniu enzymów hemoglobina zaczyna się rozkładać i zamienia się w **werdoglobinę**, która ma wysoką absorpcję światła czerwonego, przez co ma kolor niebieski. Po 4-5 dniach **werdoglobina** zamienia się w **biliwerdynę**, która wydaje się zielonkawa. Po kolejnych 1-2 godzinach pod działaniem enzymów biliwerdyna jest metabolizowana do **bilirubiny**, która ma żółty kolor. Tak więc pod koniec swojego istnienia siniak staje się żółty.

Hematokryt

HCT mierzy objętość koncentratu czerwonych krwinek (RBC) w stosunku do pełnej krwi. Dorosły mężczyzna wykazuje **wyższe HCT niż dorosła kobieta**. Kobiety w ciąży wykazują niższy HCT. Wysokie i niskie poziomy hematokrytu (Hct) i hemoglobiny (Hb) są związane z **ryzykiem chorób sercowo-naczyniowych**. Na przykład: **jeśli dana osoba ma 50 mililitrów (ml) czerwonych krwinek w 100 ml krwi, jej poziom hematokrytu wynosi 50%.**

Posiadanie odpowiedniej ilości czerwonych krwinek jest niezbędne do prawidłowego przebiegu procesów organizmu.

Hematokryt

Ćwiczenia, zwłaszcza trening siłowy, mogą również wpływać na poziom hematokrytu. **Odwodnienie może podnieść poziom hematokrytu.**

Dlatego zawsze pytajcie pacjentów o aktywność fizyczną, to zmienia sposób analizy wyników!

Przykładowe normy dla poszczególnych płci wyglądają następująco:

- **Kobiety: 36,1 – 44,3%**
- **Mężczyźni: 40,7 – 50,3%**

Hematokryt

Objawy niskiego hematokrytu:

Kiedy dana osoba ma niski poziom hematokrytu, mają tendencję do występowania następujących objawów:

- blada, szara i ziemista skóra,
- wydłużony okres rekonwalescencji po zabiegach kosmetycznych,
- upośledzone gojenie się ran=większe prawdopodobieństwo przebarwień pozapalnych,
- zmęczenie,
- niski poziom energii,
- problemy z oddychaniem,
- nieregularne bicie serca,
- zimne dłonie lub stopy.

Hematokryt-poziom

Niski poziom

- niedobory żelaza,
- niedobory witaminy B12 i kwasu foliowego,
- przewlekłe krwawienia, np. intensywne krwawienie miesięczne,
- choroby autoimmunologiczne, np. toczeń rumieniowaty,
- ciąża,
- marskość wątroby,
- niewydolność nerek,

Wysoki poziom

- choroby płuc,
- odwodnienie,
- biegunka,
- oparzenia,
- intensywna aktywność fizyczna,
- przebywanie na dużych wysokościach,
- choroby serca,
- palenie papierosów,

Zapamiętaj!

Żelazo wpływa na **tempo regeneracji skóry**, bez odpowiedniego poziomu żelaza **niemożliwa jest synteza kolagenu!**

Także przy zabiegach z naruszeniem ciągłości naskórka i stymulujących syntezę kolagenu **gospodarka żelazowa musi działać prawidłowo!**

Obniżony poziom żelaza we krwi wiąże się z dłuższym okresem gojenia się ran, co zwiększa szansę na pojawienie się **przebarwień pozapalnych!**

MCV

MCV oznacza **średnią objętość krwinki czerwonej**. Badanie krwi MCV mierzy średnią wielkość czerwonych krwinek, zwanych również erytrocytami. Czerwone krwinki przenoszą tlen z płuc do każdej komórki w twoim ciele. Twoje komórki potrzebują tlenu, aby rosnąć, rozmnażać się i zachować zdrowie.

Jeśli twoje czerwone krwinki są zbyt małe lub zbyt duże, może to być oznaką zaburzenia krwi, takiego jak niedokrwistość, niedobór witamin lub inny stan chorobowy.

MCV

Objawy mogące towarzyszyć zaburzonemu poziomowi MCV:

- suche, pękane usta
- ziemista, poszarzała skóra,
- blada skóra,
- nietolerancja zimna
- zmęczenie
- siniaki lub krwawienie
- niewyjaśniona utrata wagi
- zimne dłonie i stopy

MCV-poziom

Niski poziom

- Zmniejszone wchłanianie żelaza: wrzodziejące zapalenie jelita grubego, choroba Leśniowskiego-Crohna, infekcja *Helicobacter pylori* mogą zmniejszać wchłanianie żelaza.
- Niedobór żelaza, miedzi i witaminy B6.
- Intensywne krwawienia, np. z układu pokarmowego,
- Ciąża, w czasie ciąży ludzie mogą potrzebować uzupełnić spożycie żelaza, ponieważ organizm potrzebuje więcej żelaza do wspierania rozwoju płodu.

Wysoki poziom

- Niedobór witaminy B12
- Niedobór kwasu foliowego
- Stosowanie leków, np. metotreksat, sulfasalazyna.
- Choroby serca
- Niedoczynność tarczycy.

MCH

Poziomy MCH odnosi się do **średniej masy hemoglobiny znajdującej się w czerwonych krwinkach** w organizmie. MCH (ang. mean corpuscular hemoglobin lub mean cell hemoglobin) informuje o ilości hemoglobiny w erytrocycie (czerwonej krwince).

Hemoglobina pełni ważną rolę w naszym ciele – jest **białkiem transportującym tlen** z płuc do komórek całego organizmu. Odpowiada również za odpowiednią **wielkość i kształt krwinek**. Pokrewnym wskaźnikiem jest **MCHC** (ang. mean corpuscular hemoglobin concentration), który określa średnie stężenie hemoglobiny w erytrocytach.

MCH-poziom

Niski poziom

- anemia mikrocytarna występuje, gdy komórki krwi są zbyt małe i nie mogą przyjąć takiej ilości hemoglobiny, jak powinny, może to być spowodowane niedożywieniem lub niedoborami,
- celiakia może uniemożliwić organizmowi prawidłowe wchłanianie żelaza,
- zaburzenia pracy żołądka,
- intensywne krwawienia, np. z układu pokarmowego,
- długotrwały stan zapalny,
- długotrwałe infekcje,

Wysoki poziom

- anemia makrocytarna,
- nadczynność tarczycy,
- regularne picie alkoholu,
- powikłania po infekcji,
- zaburzenia wchłaniania,
- przeciwciała APCA,

MCH a dieta

Dodanie do diety większej ilości witaminy **B12 i kwasu foliowego** może być dobrym sposobem na zaradzenie wysokim poziomom MCH. Najlepiej jest je uzyskać ze zróżnicowanej i zbilansowanej diety, ale suplementy mogą również pomóc w utrzymaniu tych poziomów tam, gdzie powinny.

Niskie poziomy MCH zwykle występują w wyniku **niedoboru żelaza**, który doprowadził do anemii. Lekarze mogą zalecić, aby osoby dodawały do swojej diety więcej żelaza i witaminy B6. **Spożywanie witaminy C i białka wraz z pokarmami zawierającymi żelazo** może również pomóc w zwiększeniu poziomu MCH.

Przy zaburzonych parametrach czerwonych krwinek zalecam najpierw unormowanie tych wartości, dopiero później rozpocynam serię zabiegową u Pacjenta!

MCHC

MCHC, skrót od **średniego stężenia hemoglobiny w krwinkach**, jest miarą ilości hemoglobiny we krwi. Posiadanie szczególnie wysokiego lub niskiego poziomu hemoglobiny w komórkach krwi może być oznaką obecnych lub przyszłych problemów zdrowotnych, więc test MCHC może pomóc w zapobieganiu lub rozwiązaniu wielu powikłań zdrowotnych.

Dla wielu osób z anemią i niskim lub wysokim poziomem MCHC oznacza to, że często czują zimno, nawet gdy inni wokół nich czują się komfortowo. Objawami niskiego MCHC będzie: **szybkie bicie serca, bladość skóry, wydłużony czas regeneracji skóry, duszności, zawroty głowy.**

MCHC-poziom

Niski poziom

- Anemia mikrocytarna występuje, gdy komórki krwi są zbyt małe i nie mogą przyjąć takiej ilości hemoglobiny, jak powinny, może to być spowodowane niedożywieniem lub niedoborami,
- Celiakia może uniemożliwić organizmowi prawidłowe wchłanianie żelaza,
- Zaburzenia pracy żołądka,
- Intensywne krwawienia, np. z układu pokarmowego,

Wysoki poziom

- Niedobór B12 i/lub kwasu foliowego (niedokrwistość makrocytarna),
- Nadczynność tarczycy, np. choroba Gravesa Basedova,
- Choroby wątroby,
- Oparzenia,
- Leki, np. leki immunosupresyjne czy chemioterapeutyczne,
- Nadużywanie alkoholu.

RDW

Współczynnik zmienności rozkładu krwinek czerwonych (RDW) jest miarą zakresu objętości i wielkości czerwonych krwinek (erytrocytów). Pokazuje różnice w wielkości i objętości krwinek czerwonych. Jeśli wartość RDW jest poza normalnym zakresem, może to być oznaką problemu z funkcjonowaniem organizmu, co może wpływać na przepływ tlenu z płuc do części ciała.

Niski RDW jest pożądany, ponieważ jest to znak, że twoje krwinki czerwone mają jednakowy rozmiar.

Niski RDW nie jest powodem do niepokoju. Test RDW **pokazuje różnicę w wielkości pomiędzy najmniejszymi i największymi krwinkami czerwonymi w próbce.**

Retikulocyty

Retikulocyty są to **niedojrzałe postacie krwinek czerwonych**, powstałe z erytroblastów w procesie erytropoezy. Są one przedostatnią formą różnicowania się krwinek czerwonych z **zachowaną pozostałością jądra**. Z retikulocytów powstają erytrocyty. Ilość retikulocytów we krwi (z ang. Rets) pokazuje, z jaką szybkością szpik kostny produkuje nowe erytrocyty.

Inaczej mówiąc liczba retikulocytów pozwala na ocenę aktywności erytropoetycznej szpiku. Wysoki poziom retikulocytów wskazuje na **szybkie odnawianie się krwinek czerwonych w szpiku**, np. po krwotoku, w okresie leczenia niedokrwistości z niedoboru żelaza, niedokrwistości hemolitycznej czyli powstałej w skutek gwałtownego rozpadu krwinek czerwonych.

Po zabiegach, w wyniku których dochodzi do mikrokrwawień może dojść do podniesienia poziomu retikulocytów! Zabieg fibryny i PRP również prowadzi do wzrostu retikulocytów!

Płytki krwi

Płytki krwi pomagają krwi **leczyć rany i zapobiegać nadmiernemu krwawieniu**. Wysoki lub niski poziom płytek krwi może być oznaką ciężkiego stanu. Płytki krwi, zwane również trombocytami, to fragmenty większych komórek wytwarzanych w szpiku kostnym, zwanych **megakariocytami**.

Test podaje liczbę płytek krwi na mikrolitr (mL) krwi. Idealny zakres płytek krwi to **150 000 do 400 000 na mL**.

Mała liczba płytek krwi jest znana jako **małopłytkowość**. Wysoka liczba płytek krwi jest znana jako **trombocytoza**.

Krew osoby krzepnie łatwiej, gdy ma zbyt wiele płytek krwi.

Zapamiętaj!

Przy zabiegach, w których przerywamy ciągłość naskórka, np. mezoterapia igłowa i mikroigłowa, zabiegi z wykorzystaniem fibryny oraz osocza musimy przyjrzeć się parametrom płytek krwi, obniżone miano może wiązać się **zaburzonym procesem rekonwalescencji i zbyt obfitym krwawieniem podczas zabiegu.**

Przy zabiegach typu fibryna oraz osocze ilość trombocytów ma wpływ na efekty zabiegowe!

Płytki krwi

Płytki krwi są również kluczowe w **procesie zapalnym, wzroście tkanek i odpowiedzi immunologicznej**. Procesy te zachodzą za pośrednictwem uwalniania związków z **ziarnistości alfa i gęstych**, do których należą liczne **czynniki wzrostu oraz IgG i składniki układu dopełniacza**.

To właśnie trombocyty wydzielają czynniki wzrostu tak doceniane w medycynie i kosmologii regeneracyjnej!

Liczba płytek krwi również ma tendencję do **spadania wraz z wiekiem**. Liczba płytek krwi, która jest niższa niż kiedyś lub znajduje się w dolnej części normy, może nie być powodem do niepokoju u starszej osoby dorosłej – zwłaszcza **jeśli nie ma innych objawów!**

Płytki krwi

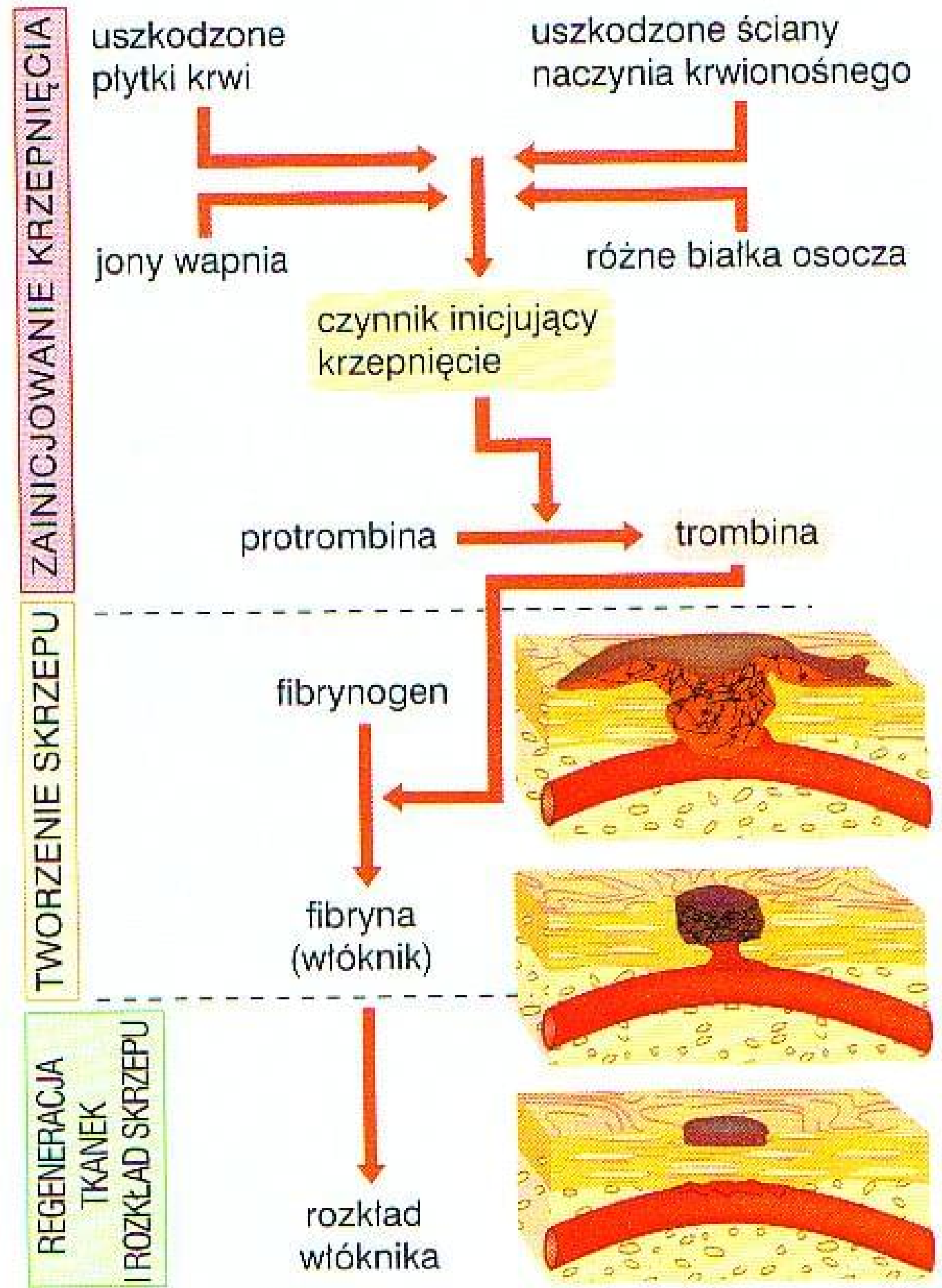
Poprzez swoją aktywność krzepnięcia i **aktywację kaskady krzepnięcia** mają kluczowe znaczenie w naszej pracy, zwłaszcza w zabiegach w których dochodzi do mikrokrwawienia.

Rozpoczęcie tej kaskady rozpoczyna się od uszkodzenia tkanki i skutkuje uwolnieniem **glikoprotein, czynników wzrostu i czynników krzepnięcia**. Krzepnięcie to naturalna ochrona przed krwawieniem. Organizm wytwarza więcej płytek krwi **podczas i po urazie**.

Jednakże, ponieważ płytki krwi powodują **krzepnięcie krwi**, mogą również powodować niebezpieczne zakrzepy. Zakrzep krwi może się oderwać lub przenieść do innego obszaru ciała.

Proces krzepnięcia

Ryc. Umowne etapy usuwania uszkodzenia naczyń krwionośnych
COSMALOGICA

Ciekawostka!

Naczynie krwionośne wyśle **sygnał**, gdy zostanie uszkodzone. Kiedy płytki krwi otrzymają ten sygnał, zareagują, podróżując do obszaru i przekształcając się w swoją „aktywną” formację.

Pamiętaj, stosowanie leków rozrzedzających krew, np. kwas acetylosalicylowy jest przeciwwskazaniem do zabiegów iniekcyjnych, ważne jest kiedy ostatnio pacjent przyjmował lek oraz w jakich dawkach i jak długo.

Płytki krwi-poziom

Niski poziom

- Wirusy : Wirusy, takie jak mononukleozą, HIV, AIDS , odra i zapalenie wątroby mogą zmniejszać liczbę płytek krwi.
- Leki : Leki, takie jak aspiryna, antybiotyki zawierające sulfonamidy i niektóre diuretyki mogą zmniejszać liczbę płytek krwi.
- Niedokrwistość : rodzaj niedokrwistości zwany niedokrwistością aplastyczną zmniejsza liczbę wszystkich rodzajów komórek krwi, w tym płytek krwi.
- Infekcja : infekcja bakteryjna, zakażenia krwi,
- Choroby autoimmunologiczne, takie jak toczeń,
- Chemioterapia.

Wysoki poziom

Niektóre typowe przyczyny chwilowego podwyższenia liczby płytek krwi obejmują:

- powrót do zdrowia po niedawnej kontuzji,
- powrót do zdrowia po utracie krwi po operacji,
- powrót do zdrowia po nadużywaniu alkoholu lub niedoborze witaminy B12,
- intensywna aktywność fizyczna lub wysiłek, np. po biegu w maratonie,
- antykoncepcja hormonalna,

MPV

MPV oznacza **średnią objętość płytek krwi**. Płytki krwi to małe komórki krwi, które są niezbędne do krzepnięcia krwi, procesu, który pomaga zatrzymać krwawienie po urazie. Badanie może pomóc zdiagnozować zaburzenia krzepnięcia i choroby szpiku kostnego . Możesz również potrzebować testu MPV, jeśli masz objawy takie jak:

- Przedłużające się krwawienie po niewielkim skaleczeniu lub urazie
- Krwotok z nosa
- Tendencja do pojawiania się siniaków,
- Niewyjaśnione siniaki,

Jeśli po zabiegach obserwujecie u swoich pacjentów łatwość powstawania siniaków oraz długi okres ich znikania to przyjrzyjcie się parametrom trombocytów!

Niski MPV

1. **Niska** liczba płytek krwi wraz z **wysokim MPV** występuje, gdy płytki krwi są niszczone, zwykle przez przeciwciała, infekcję lub toksyny.
2. **Wysoka** liczba płytek krwi wraz z **wysokim MPV** może wystąpić, gdy szpik kostny wytwarza zbyt wiele płytek krwi.
3. **Prawidłowa** liczba płytek krwi wraz z **wysokim MPV** sugeruje stany takie jak nadczynność tarczycy.

Wysoki MPV

Stany, które mogą być związane z **podwyższonym MPV** i zmienną liczbą płytek krwi obejmują:

- Leki stymulujące szpik kostny, takie jak erytropoetyna lub trombopoetyna
- Cukrzyca
- Choroba serca
- Nadczynność tarczycy
- Niealkoholowa choroba wątroby
- Choroby układu oddechowego

Niski MPV

Stany, które mogą być związane z niską MPV i zmienną liczbą płytek krwi obejmują:

- Niewydolność szpiku kostnego
- Toczeń
- Leki hamujące tworzenie płytek krwi,
- Chemioterapia
- Niedoczynność tarczycy
- Niedokrwistość z niedoboru żelaza
- HIV/AIDS

Czynniki wpływające na MPV

Na liczbę i objętość płytek krwi mogą mieć wpływ takie czynniki, jak **wysokość, hormony i czynniki ryzyka zdrowotnego:**

- Ludzie żyjący na niskich wysokościach (poniżej poziomu morza) mogą mieć wyższą niż przeciętna liczbę płytek krwi. Ci, którzy żyją na dużych wysokościach może mieć **wysoką MPV**, która została uznana za potencjalny czynnik ryzyka chorób serca.
- **Palenie, wysokie ciśnienie krwi i zaburzona gospodarka węglowodanowa** wiąże się z podwyższonym poziomem trombocytów.
- **Miesiączka i doustne środki antykoncepcyjne** są związane z wysokim MPV u kobiet,
- **Wysiłkowe ćwiczenia** są również związane ze wzrostem liczby płytek krwi, jeśli są na tyle poważne, że powodują uszkodzenie tkanek.

P-LCR

Stosunek płytek krwi do dużych komórek (P-LCR) definiuje się jako odsetek płytek krwi, które przekraczają normalną wartość objętości płytek w całkowitej liczbie płytek krwi. Krótko rzecz ujmując, parametr ten wskazuje na to, że w krwiobiegu pacjenta znajdują się płytki krwi, które są **znacznie większe od tych**, które mieszczą się w określonych normach.

Zwiększony odsetek dużych płytek krwi (P-LCR) obserwuje się u pacjentów z **hiperlipidemią i sugeruje możliwe ryzyko zakrzepicy.**

PDW

Szerokość dystrybucji płytek krwi (PDW) odzwierciedla zmienność wielkości płytek krwi i jest uważana za marker funkcji i aktywacji płytek.

Ten marker może dostarczyć dodatkowych informacji na temat płytek krwi i przyczyny wysokiej lub niskiej liczby płytek krwi:

- **Większe płytki krwi** to zazwyczaj młodsze płytki krwi, które zostały uwolnione ze szpiku kostnego wcześniej niż normalnie.
- **Mniejsze płytki krwi** mogą być starsze i znajdować się w krążeniu od kilku dni.

PDW

PDW odzwierciedla **jednorodność płytek krwi**. Prawidłowa PDW oznacza płytki krwi, które są w większości tej samej wielkości, podczas gdy wysoka PDW oznacza, że **wielkość płytek znacznie się różni**, co wskazuje na aktywację płytek krwi i jest ona związana z chorobami naczyniowymi i niektórymi nowotworami.

Czasami podczas testu płytki krwi skleją się i maszyna podaje fałszywy odczyt, interpretując go jako mniejszą liczbę większych płytek krwi.

Posiadanie dużej liczby dużych płytek krwi, gdy ktoś zwykle ma niską liczbę płytek krwi, wskazuje, że szpik kostny zwiększył poziom produkcji.

Wysoki PPDW

Wskazuje to, że szerokość płytek znacznie się zmienia. W tej samej próbce występuje **wiele młodszych płytek krwi i wiele starszych płytek krwi**. Może to wskazywać, że jakieś zaburzenie wpłynęło na szpik kostny lub płytki krwi i mogą być wymagane dalsze badania. Niektóre **nowotwory, anemia i stany zapalne** zazwyczaj powodują taki skutek, podobnie jak niektóre **choroby zakaźne lub stosowanie tabletek antykoncepcyjnych**.

Niskie PPDW

Może to również wskazywać, że istnieje zaburzenie, które wpływa na szpik kostny i jego zdolność do wytwarzania płytek krwi. **Infekcje wirusowe** zazwyczaj powodują taki skutek, jak **odra, zapalenie wątroby lub mononukleozę**. Niektóre **leki i nowotwory** również mogą powodować ten skutek.

Płytki krwi a gojenie się ran

Płytki krwi stanowią łatwo dostępny rezerwuar krytycznych **GF**, czyli czynników wzrostu i innych cząsteczek sygnałowych, w tym cytokin pochodzących z leukocytów i fibrynogenu, które mogą rządzić i **regulować proces gojenia tkanek**. To środowisko bioaktywnych cząsteczek przyczynia się do dobrze zorganizowanej odpowiedzi gojenia tkanek na uraz, która przebiega kolejno przez zapalną, naprawczą i przebudowującą fazę gojenia się rany.

Płytki krwi są pierwszym typem komórek, który **dociera do miejsca uszkodzenia tkanki** i są szczególnie aktywne we wczesnych fazach zapalnych procesu gojenia.

Odgrywają rolę w homeostazie poprzez **przyleganie do błony komórkowej, agregację, tworzenie skrzepów i uwalnianie substancji**, które promują naprawę tkanek i wpływają na reaktywność naczyń krwionośnych i typów komórek krwi zaangażowanych w **angiogenezę i stan zapalny**

Czynniki wzrostu

Płytki krwi pośredniczą w tych efektach poprzez degranulację, w której **GF pochodzenia płytkowego (PDGF), transformujący GF- β ₁ (TGF- β ₁), GF śródbłonna naczyniowego (VEGF), zasadowy GF fibroblastyczny (bFGF) i naskórkowy GF (EGF)** są uwalniane z ziarnistości alfa. Płytki krwi przechowują również białka przeciwbakteryjne i grzybobójcze, metaloproteazy, czynniki krzepnięcia i glikoproteiny.

Gęste ziarnistości w płytkach krwi przechowują i uwalniają ADP, ATP, **jony wapnia, histaminę, serotoninę i dopaminę**, które są aktywne w modulacji i regeneracji tkanek. Degranulacja płytek krwi rozpoczyna się w ciągu 10 minut od ekspozycji na czynniki kaskadowe krzepnięcia (takie jak trombina) lub w przypadku ich braku, od kontaktu z odsłoniętą błoną podstawną. Większość wydzielania GF zachodzi w ciągu pierwszej godziny, chociaż ciągle uwalnianie zachodzi przez cały **okres żywotności płytek (7 dni)**.

Czynniki wzrostu

Chociaż wiele GF jest związanych z gojeniem ran, PDGF i TGF- β ₁ wydają się być dwoma najbardziej kluczowymi GF w gojeniu się.

- **PDGF** wykazuje aktywność we wczesnym gojeniu się ran (podczas fali kwaśnej).
PDGF **stymuluje proliferację fibroblastów**.
- **TGF- β** zwiększa **produkcję kolagenu z fibroblastów**. Jest jednym z czynników wzrostu, który są ważną składową PRP.

Czynnik wzrostu	Komórki	Rany ostre	Funkcja	Rany przewlekłe
EGF	Płytki, makrofagi, fibroblasty	Podwyższony poziom	reepitelializacja	Poziom obniżony
FGF-2	Keratynocyty, komórki tuczne, fibroblasty, komórki śródbłonka, komórki mięśniowe gładkie, chondrocyty	Podwyższony poziom	Formowanie ziarniny, reepitelializacja, formowanie i remodelowanie macierzy zewnątrzkomórkowej	Poziom obniżony
TGF- β	Płytki, keratynocyty, makrofagi, limfocyty, fibroblasty	Podwyższony poziom	Zapalenie, formowanie ziarniny, reepitelializacja, formowanie i remodelowanie macierzy zewnątrzkomórkowej	Poziom obniżony
PDGF	Płytki, keratynocyty, makrofagi, komórki śródbłonka, fibroblasty	Podwyższony poziom	Zapalenie, formowanie ziarniny, reepitelializacja, formowanie i remodelowanie macierzy zewnątrzkomórkowej	Poziom obniżony
VEGF	Płytki, neutrofile, makrofagi, komórki śródbłonka, fibroblasty	Podwyższony poziom	Formowanie ziarniny	Poziom obniżony

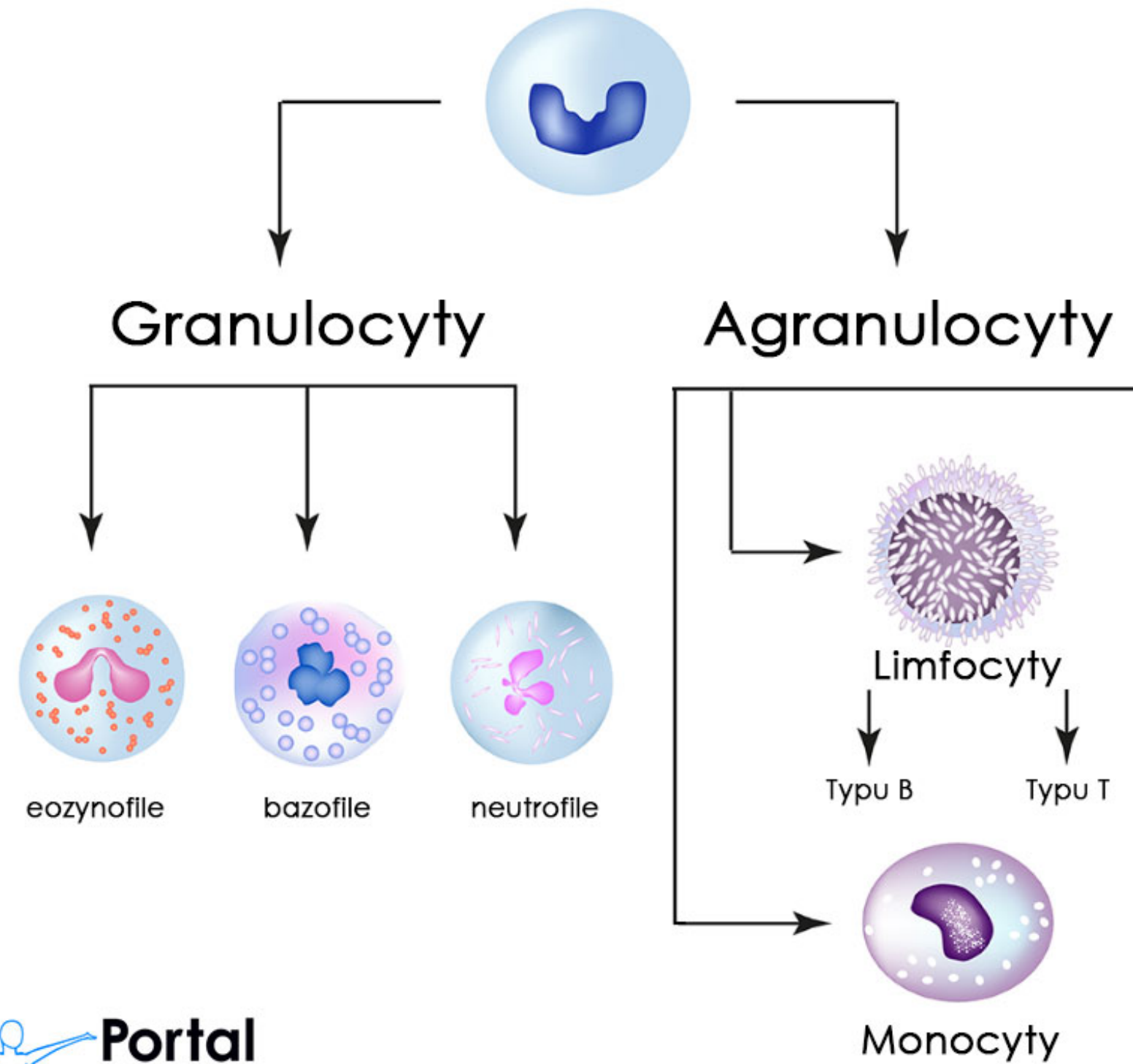
Krwinki białe

Białe krwinki lub leukocyty (greckie; leuko=białe i cyte=komórka) są częścią układu odpornościowego uczestniczącą zarówno we **wrodzonej, jak i nabytej odpowiedzi immunologicznej**. Krążą we krwi i wywołują reakcje zapalne i komórkowe na urazy lub patogeny. Na krwinki białe składają się **monocyty, limfocyty i granulocyty**. **Neutrofile, bazofile i eozynofile** to wszystkie granulocyty. Wszystkie te komórki mają specyficzne ziarnistości, które zawierają substancje unikalne dla funkcji każdej komórki.

Podwyższone leukocyty mogą świadczyć o **stanie zapalnym**, dlatego w takim przypadku musimy ostrożnie dobierać procedury kosmetyczne, pamiętajcie że stan zapalny indukuje **melanogenezę!**

Leukocyty

Granulocyty

Neutrofile mają średnicę od **12 do 15 μm** . Dlatego są one również nazywane neutrofilami wielojądrzastymi. Komórki te żyją kilka dni, a aktywowane w tkance łącznej ulegają apoptozie, a następnie są usuwane przez **makrofagi**. Neutrofile stanowią od **50% do 70%** krążących leukocytów i stanowią początkową linię obrony organizmu. Są zaangażowane w **ostrą reakcję zapalną** na infekcje bakteryjne. Są również najliczniejszymi komórkami, które docierają do miejsca urazu lub infekcji. Następnie rozpoznają obce antygeny na bakteriach, czynnikach zakaźnych, martwych komórkach i szczątkach za pośrednictwem różnych receptorów błonowych. Są one następnie **fagocytowane** i degradowane.

Granulocyty

Eozynofile stanowią średnio około **1 do 4% leukocytów**. Biorą udział w przewlekłych **stanach zapalnych, reakcjach alergicznych i opiece gospodarza przed infekcjami pasożytniczymi**. Modulują również potencjalnie szkodliwe efekty zapalnych mediatorów naczynioaktywnych. Eozynofile zwalczają **infekcje pasożytnicze** poprzez uwalnianie specyficznych ziarnistości.

Granulocyty

Bazofile mają średnicę od **12 do 15 μm** , zawierają granulki, które zabarwiają się na niebiesko do fioletu.

Bazofile pełnią podobne funkcje do **komórek tucznych** i uzupełniają ich aktywność. Stanowią **mniej niż 1%** wszystkich leukocytów. Ich podstawową funkcją jest **stan zapalny i reakcja alergiczna**. Bazofile mają wysokie powinowactwo do wiązania przeciwciał **IgE** na ich powierzchni. Antygeny (alergeny) wiążące się z IgE na powierzchni bazofilów powodują **degranulację** i uwalnianie takich substancji, jak **mediatory stanu zapalnego, takie jak histamina, czynnik chemotaktyczny eozynofilów**.

Bazofile odgrywają zasadniczą rolę w funkcjonowaniu układu odpornościowego, więc niski poziom może również sygnalizować **chroniczne infekcje oraz stres**.

Granulocyty

Jeśli masz **ponad 500 komórek eozynofili** na mikrolitr krwi, może to wynikać z dowolnej z następujących przyczyn:

-
- infekcja pasożytnicza,
  - choroby autoimmunologiczne,
  - ciężkie reakcje alergiczne,
  - wyprysk alergiczny,
  - astma,
  - sezonowe alergie,
  - toczeń,
  - choroba Crohna.
  - eozynofilowe zapalenie jelit,
  - NH.

Niższa liczba eozynofili we krwi może sugerować:

-
- nadużywanie alkoholu, może powodować spadek poziomu eozynofili i innych białych krwinek,
  - nadprodukcja kortyzolu. Osoby z zespołem Cushinga nadprodukują kortyzol,
  - przyjmowanie glikokortykosteroidów
  - przewlekły stres, duża aktywność fizyczna, przewlekłe infekcje.

Granulocyty

Wysoki poziom bazofilów może wskazywać na przewlekły stan zapalny w organizmie.

- choroby autoimmunologiczne, np. toczeń,
- reumatoidalne zapalenie stawów,
- choroby zapalne jelit, takie jak choroba Leśniowskiego-Crohna lub wrzodziejące zapalenie jelita grubego,
- cukrzyca,
- alergie i astma.

Wysoki poziom bazofili może być również oznaką **niedoczynności tarczycy**.

Warunki, które mogą powodować **niski poziom bazofilów**, obejmują:

- nadczynność tarczycy,
- przewlekły stres,
- chroniczne infekcje,
- leczenie sterydami.

Niski poziom bazofilów może być spowodowany reakcją organizmu na alergen, co powoduje, że bazofile uwalniają **histaminę**.

Inne objawy reakcji alergicznej obejmują:

- opuchnięte, czerwone oczy
- katar lub zatkany nos
- nadmiar śluzu
- pokrzywka

Neutrofile-poziom

Neutrofilia może wskazywać na szereg podstawowych warunków i czynników, w tym:

- infekcja, najprawdopodobniej bakteryjna,
- urazy, krwotoki,
- palenie papierosów,
- wysoki poziom stresu,
- nadmierne ćwiczenia,
- stosowanie sterydów.

Neutropenia może być oznaką innych czynników lub choroby, w tym:

- niektóre leki, w tym stosowane w chemioterapii,
- stłumiony układ odpornościowy,
- zapalenie wątroby,
- HIV/AIDS,
- choroby autoimmunologiczne, w tym reumatoidalne zapalenie stawów.

Monocyty

Monocyty stanowią od **2% do 8% leukocytów**. W tkankach różnicują się w komórki jednojądrzastego układu fagocytarnego, takie jak makrofagi (w płucach, tkance łącznej i tkance limfatycznej oraz kości), osteoklasty i komórki Kupffera. Tam **fagocytują bakterie, komórki, szczątki** i działają jako komórki prezentujące antygen.

Produkowane są w **szpiku kostnym** i stąd wydostają się do krwi. Tu krążą tylko przez krótki czas, a następnie docierają do różnych narządów organizmu. W organach przechodzą przez ściany naczyń i **stają się makrofagami**. Większość monocytów – nawet połowa wszystkich komórek – gromadzi się w obrębie śledziony. monocyty mogą migrować do nawet bardzo odległych rejonów organizmu i tam zwalczać patogeny. Co więcej, monocyty produkują **interleukiny, interferony i leukotrieny**.

Monocyty

Monocyty są **największymi z białych krwinek** i są trzy do czterech razy większe od czerwonych krwinek. Tych wielkich, potężnych obrońców nie ma zbyt wiele w krwiobiegu, ale są one **niezbędne w ochronie organizmu przed infekcjami**. Monocyty przemieszczają się w krwiobiegu do tkanek w ciele, gdzie przekształcają się w makrofagi, inny rodzaj białych krwinek. Monocyty odpoczywają, dopóki nie zostaną aktywowane, aby stać się makrofagami. Narażenie na patogeny (substancje chorobotwórcze) może zapoczątkować proces **przekształcania się monocytu w makrofagi**. Po pełnej aktywacji makrofagi mogą **uwalniać toksyczne chemikalia**, które zabijają szkodliwe bakterie lub zainfekowane komórki.

Mężczyźni mają zwykle wyższą liczbę monocytów niż kobiety!

Monocyty

Typowe stany, które mogą prowadzić do **wzrostu liczby monocytów**, obejmują:

- przewlekłe choroby zapalne, takie jak nieswoiste zapalenie jelit,
- choroby autoimmunologiczne, takie jak toczeń i reumatoidalne zapalenie stawów.

Co ciekawe, niski poziom monocytów może być również wynikiem chorób autoimmunologicznych.

Niski poziom monocytów zwykle rozwija się w wyniku schorzeń, które obniżają ogólną liczbę białych krwinek lub leczenia raka i innych poważnych chorób, które osłabiają układ odpornościowy.

Przyczyny niskiej bezwzględnej liczby monocytów obejmują:

- chemioterapia i radioterapia, które mogą uszkodzić szpik kostny
- HIV i AIDS, które osłabiają układ odpornościowy organizmu.

Limfocyty

Limfocyty stanowią około **25% białych krwinek**, są różnej wielkości i mają sferyczne jądra. Małe limfocyty mają wielkość zbliżoną do czerwonych krwinek. Większe limfocyty, takie jak aktywowane limfocyty, mają wcięte jądra i mają średnicę od **9 do 18 μm** . Główne grupy to limfocyty B i limfocyty T.

limfocyty B – są odpowiedzialne za rozpoznanie antygeny i wytwarzanie przeciwciał

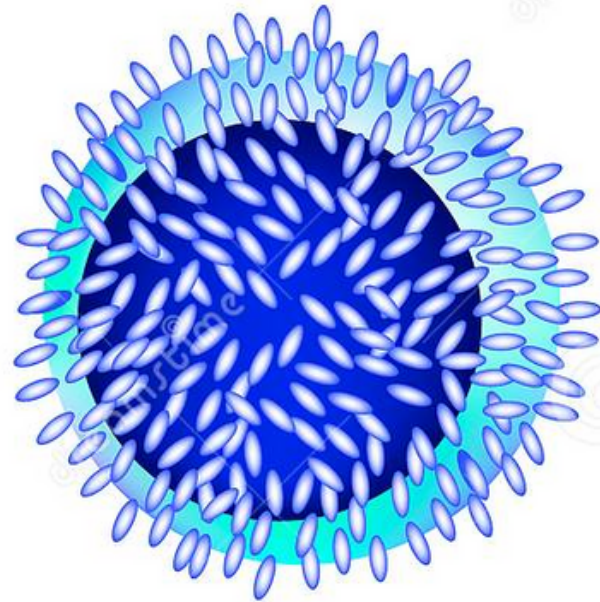
limfocyty T – są odpowiedzialne za odpowiedź odpornościową komórkową

limfocyty Th – wspomagają odpowiedź immunologiczną, wydzielają cytokiny

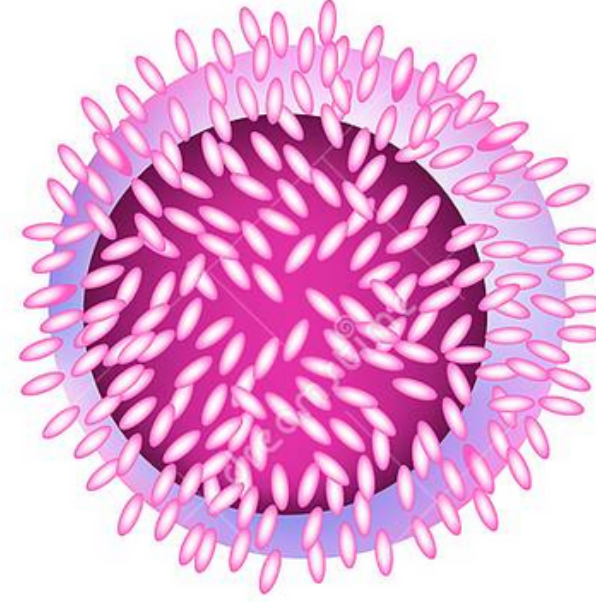
Types of Lymphocytes

T - Lymphocytes

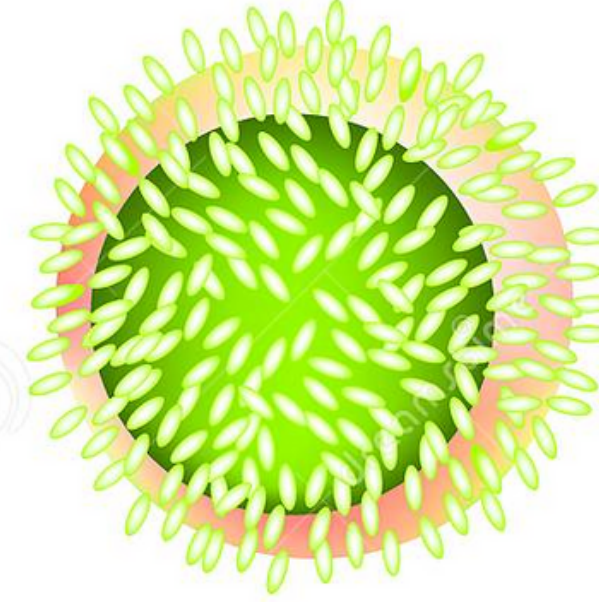
**PARTICIPATE IN THE PROCESSES
OF CELLULAR IMMUNITY**

B - Lymphocytes

**PARTICIPATE IN THE PROCESSES
OF HUMORAL IMMUNITY**

NK - Lymphocytes

**NATURAL CYTOTOXICITY AGAINST
CANCER CELLS AND VIRUS INFECTED CELLS**

Limfocyty

Oba typy pochodzą z **komórek macierzystych** znajdujących się w szpiku kostnym. Stamtąd niektóre komórki wędrują do **grasicy**, gdzie stają się komórkami T. Inne pozostają w szpiku kostnym, gdzie stają się komórkami B. Zadaniem komórek B jest **wytwarzanie przeciwciał**, które są białkami wytwarzanymi przez układ odpornościowy w celu zwalczania obcych substancji znanych jako **antygeny**.

Każda komórka B jest **ustawiona na wytwarzanie jednego specyficznego przeciwciała**. Każde przeciwciało pasuje do antygeny w taki sam sposób, w jaki klucz pasuje do zamka, a kiedy to się dzieje, antygen zostaje oznaczony do zniszczenia. Zadaniem limfocytów T jest **pomoc organizmowi w zabijaniu** komórek rakowych i kontrolowanie odpowiedzi immunologicznej na obce substancje. Robią to, **niszcząc komórki w ciele, które zostały przejęte przez wirusy lub stają się rakowe**.

Limfocyty

Poziomy limfocytów mogą się zmieniać w zależności od **rasy, płci, lokalizacji i nawyków związanych ze stylem życia.**

tNormalny zakres limfocytów wynosi od **1000 do 4800 limfocytów** w 1 mikrolitrze (μl) krwi. U dzieci normalny zakres wynosi od **3000 do 9500 limfocytów** w 1 μl krwi.

Liczba limfocytów powyżej normalnego zakresu może być nieszkodliwą i przejściową sytuacją ze względu na **normalną reakcję organizmu na infekcję lub stan zapalny.**

Ale wysoki poziom limfocytów może być również oznaką **limfocytozy**, która jest poważniejszym stanem.

Limfocytoza jest często związana z **przewlekłymi infekcjami**, niektórymi nowotworami krwi oraz chorobami autoimmunologicznymi, takimi jak **nieswoiste zapalenie jelit.**

Limfocyty-poziom

Limfocytopenię może być wynikiem:

- stwardnienie rozsiane,
- choroby autoimmunologiczne,
- leki immunosupresyjne,
- leczenie kortykosteroidami.

Limfocytopenia może być również skutkiem ubocznym leków lub innych metod leczenia.

Liczba limfocytów **powyżej** normalnego zakresu może wskazywać na jeden z następujących warunków:

- infekcja wirusowa,
- infekcja wywołana przez pasożyty,
- stres,
- choroby zapalne jelit.

Leukocyty-poziom

Niski poziom

- toczень rumieniowaty układowy,
- choroby wirusowe (WZW, grypa, zakażenie HIV, odra, różyczka, ospa wietrzna),
- przyjmowanie niektórych leków (np. barbiturany, preparaty przeciwdrgawkowe, niektóre antybiotyki, sulfonamidy lub preparaty stosowane podczas chemioterapii),
- niedożywienie,
- choroby śledziony i wątroby,
- niedobór omega-3, witamin z grupy B, żelaza, cynku, selenu.

Wysoki poziom

- uszkodzeniem tkanki,
- zakażenia bakteryjne, pierwotniakowe, grzybicze i wirusowe,
- stany zapalne,
- działanie adrenaliny i hormonów steroidowych;
- schorzenia alergiczne, jak: astma, atopowe zapalenie skóry, alergiczny nieżyt nosa, a także alergię na leki,
- fizjologiczny wzrost krwinek białych obserwuje się po wysiłku fizycznym, posiłku, w stresie i w ciąży.
- objaw chorób autoimmunologicznych,
- warto pamiętać, że na poziom leukocytów wpływają także przyjmowane przez nas leki, jak heparyna, aspiryna czy adrenalina.

Nazwa	Norma u kobiet	Norma u mężczyzn
Krwinki czerwone (RBC)	4,2–5,4 mln/mm ³	4,5–5,9 mln/mm ³
Retikulocyty	20–130 x 10 ^{9/l}	
MCV	81-99 fl	80-94 fl
MCH	27–31 pg	
MCHC	33–37 g/dl	
Hemoglobina (Hb)(HGB)	12-16 g/100 ml	14-18 g/100 ml
Hematokryt (HCT)	0,40–0,51	0,40–0,54
Krwinki białe (WBC)	4 500 do 10 000/mm ³	
Granulocyty	1,8–8,9 x 10 ^{9/l}	
Granulocyty obojętnochłonne (neutrofile) (NEUT)	1,5–7,4 x 10 ^{9/l}	
Granulocyty kwasochłonne (eozynofile) (EOS)	0,02–0,67 x 10 ^{9/l}	
Granulocyty zasadochłonne (bazofile) (BASO)	0–0,13 x 10 ^{9/l}	
Limfocyty (LYMPH)	1,1–3,5 x 10 ^{9/l}	
Limfocyty B	0,06–0,66 x 10 ^{9/l}	
Limfocyty T	0,77–2,68 x 10 ^{9/l}	
Limfocyty T CD4+	0,53–1,76 x 10 ^{9/l}	
Limfocyty T CD8+	0,30–1,03 x 10 ^{9/l}	
Komórki NK	0,20–0,40 x 10 ^{9/l}	
Monocyty (MONO)	0,21–0,92 x 10 ^{9/l}	
Płytki krwi (PLT)	140 000–450 000/mm ³	

Kiedy wykonujemy morfologię?

Zawsze!

Jesli chcemy znaleźć genezę problemu skórniego musimy mieć wgląd w funkcjonowanie naszego organizmu! Morfologia powie nam jak funkcjonuje **gospodarka żelazowa**, poziom witamin z grupy B, co bezpośrednio przekłada się na **stan skóry i mieszków włosowych**! Niedobór żelaza wpływa na **upośledzoną syntezę kolagenu**, a niedobór witamina z grupy B wiąże się z upośledzonym metabolizmem kwasów tłuszczowych i wzrostem komórek, co przekłada się na **produkcję sebum i tempo keratynizacji naskórka**!

Na podstawie wyników możemy ocenić **czas regeneracji po zabiegach** z przerwaniem ciągłości naskórka.

Badanie	Wynik	Jednostka	Wart. referen.	Interpretacja
Morfologia krwi, rozmaz i retikulocyty				
WBC	4,18	10 ³ /uL	4,00 - 10,00	
NEUT%	71,10	%	40,00 - 75,00	
LYMPH%	20,30	%	25,00 - 45,00	↓
MONO%	6,70	%	2,00 - 12,00	
EO%	1,70	%	1,00 - 6,00	
BASO%	0,20	%	0,00 - 1,00	
NEUT#	2,97	10 ³ /uL	1,60 - 7,50	
LYMPH#	0,85	10 ³ /uL	1,00 - 4,50	↓
MONO#	0,28	10 ³ /uL	0,08 - 1,20	
EO#	0,07	10 ³ /uL	0,04 - 0,60	
BASO#	0,01	10 ³ /uL	0,00 - 0,10	
RBC	3,32	10 ⁶ /uL	4,00 - 5,20	↓
HGB	11,0	g/dL	12,0 - 16,0	↓
HCT	33,80	%	35,00 - 46,00	↓
MCV	101,80	fL	81,00 - 98,00	↑
MCH	33,10	pg	26,00 - 34,00	
MCHC	32,50	g/dL	31,00 - 37,00	
RDW-SD	56,60	fL	37,00 - 54,00	↑
RDW-CV %	15,80	%	11,00 - 16,00	
PLT	256	10 ³ /uL	130 - 400	
PDW	12,10	fL	9,00 - 17,00	
MPV	10,50	fL	9,00 - 13,00	
P-LCR	29,00	%	13,00 - 43,00	
PCT	0,27	%	0,17 - 0,35	

Miejsce pobrania:

MED-LAB-SUCHANEK oddział Skoczów

DZM:

nie podano

Nazwa badania	Wynik badania	Zakres referencyjny	Wykonanie	Przebieg
Morfologia krwi				
			1	10:41
Leukocyty (WBC)	↑ 12,66 G/L	4,23 — 9,07		
Erytrocyty (RBC)	5,26 T/l	4,63 — 6,08		
MCV- r. obj to RBC	80,6 fl	79,0 — 92,2		
MCH	26,8 pg	25,7 — 32,2		
MCHC	33,3 g/dl	32,0 — 36,5		
RDW-CV- anizoc. RBC	↑ 15,8 %	11,6 — 14,4		
Hemoglobina (HGB)	14,1 g/dl	13,7 — 17,5		
Hematokryt (HCT)	42,4 %	40,1 — 51,0		
Limfocyty	2,43 G/L	1,32 — 3,57		
Neutrofile	↑ 8,95 G/L	1,78 — 5,38		
Eozynofile	0,37 G/L	0,04 — 0,54		
Bazofile	0,01 G/L	0,01 — 0,08		
Monocyty	0,9 G/L	0,3 — 1,2		
Limfocyty	↓ 19,2 %	21,8 — 53,1		
Neutrofile	↑ 70,7 %	34,0 — 67,9		
Eozynofile	2,9 %	0,8 — 7,0		
Bazofile	0,1 %	0,0 — 1,2		
Monocyty	7,1 %	5,3 — 12,2		
Płytki krwi (PLT)	271 G/L	163 — 337		
MPV- r. obj to PLT	10,9 fl	9,4 — 12,6		
PDW-wsk. anizoc. PLT	12,8 fl	9,8 — 16,2		
RDW-SD	↑ 45,9 fl	35,1 — 43,9		
PCT	0,30 %	0,16 — 0,35		
P-LCR	32,1 %	19,2 — 47,0		

Morfologia krwi (C55)

Leukocyty		5,16	K/ μ l	4,0 — 10,0
Erytrocyty	↓	4,12	M/ μ l	4,5 — 5,5
Hemoglobina	↓	12,81	g/dl	14,0 — 18,0
Hematokryt	↓	37,7	%	40,0 — 54,0
MCV		91,0	fl	80,0 — 97,0
MCH		31,1	pg	27,0 — 34,0
MCHC		34,0	g/dl	33,0 — 36,0
RDW		14,4	%	11,0 — 15,0
Płytki krwi		157	K/ μ l	150 — 450
PCT		0,16	%	0,12 — 0,36
PDW		19,3	%	11,5 — 21,0
MPV		10,2	fl	6,1 — 11,0
NEU%		52,9	%	45,0 — 70,0
NEU		2,73	K/ μ l	1,80 — 7,00
LYMPH%		38,7	%	20,0 — 45,0
LYMPH		2,00	K/ μ l	1,00 — 4,50
MON%		5,2	%	2 — 8
MON		0,27	K/ μ l	0,10 — 0,80
EOS%		1,8	%	1,0 — 5,0
EOS		0,09	K/ μ l	0,02 — 0,7
BASO%	↑	1,4	%	0,0 — 1,0
BASO		0,070	K/ μ l	0,001 — 0,20

Morfologia krwi (C55)

Leukocyty (WBC)	↓	2,61	10 ³ /μl	4,23 — 9,07
Erytrocyty (RBC)		4,64	10 ⁶ /μl	4,3 — 5,6
Hemoglobina (HGB)		15,2	g/dL	13,74 — 16,47
Hematokryt (HCT)		43,3	%	40,0 — 50,0

Wskaźniki czerwonych krwinek:

Średnia objętość erytrocyta (MCV)	↑	93,3	fL	79,0 — 92,2
Średnia masa HGB w erytrocycie (MCH)	↑	32,8	pg	25,7 — 32,2
Średnie stężenie HGB w erytrocytach (MCHC)		35,1	g/dL	32,3 — 36,5
Wskaźnik anizocytozy erytrocytów (RDW)	↓	11,5	%	11,6 — 14,4
Płytki krwi (PLT)		154	10 ³ /μl	138,8 — 387,1

Wskaźniki płytkowe:

Płytkokryt (PCT)		0,19	%	0,16 — 0,35
Wskaźnik anizocytozy płytek krwi (PDW)	↑	17,6	fL	9,8 — 16,1
Średnia objętość płytki krwi (MPV)		12,5	fL	9,4 — 12,6

Rozdział automatyczny leukocytów:

Neutrocyty (NEU)	↓	1,06	10 ³ /μl	1,78 — 6,04
Limfocyty (LYMPH)	↓	1,13	10 ³ /μl	1,3 — 3,4
Monocyty (MON)	↓	0,29	10 ³ /μl	0,31 — 0,92
Eozynocyty (EOS)		0,1	10 ³ /μl	0,03 — 0,39
Bazocyty (BASO)		0,02	10 ³ /μl	0,01 — 0,09
Erytoblasty (NRBC)	↓	0,0	10 ⁹ /L	0,03 — 0,11
Neutrocyty (NEU%)	↓	40,6	%	40,8 — 70,39
Limfocyty (LYMPH%)		43,3	%	21,0 — 50,0
Monocyty (MON%)		11,1	%	5,1 — 11,2
Eozynocyty (EOS%)		3,8	%	0,4 — 6,6
Bazocyty (BASO%)		0,8	%	0,2 — 1,3
Erytoblasty (NRBC%)		0,0	%	0,0 — 0,0
Niedojrzałe granulocyty (IG%)		0,4	%	

Metoda: cytometria przepływowa + spektrofotometria, aparat Sysmex XN-1000, firma Sysmex.

Glukoza (ICD-9: L43)

Wynik badania:	96	mg/dl	70	99	~
----------------	----	-------	----	----	---

Wykonano przy użyciu aparatu Alinity c firmy Abbott.

Wykonał: ŚWIDER DOMINIKA, autoryzował: mgr KATARZYNA MADEJ / nr PWZ 09713, 2021-06-25 15:31

Morfologia (ICD-9: C55)

Erytrocyty	5,42	mln/ μ l	4.5	5.8	~
Leukocyty	10,25	tys/ μ l	4	10	H
Hemoglobina	16,5	g/dl	13.5	17	~
Hematokryt	46,8	%	40	53	~
MCV-śr. obj. erytrocyta	86,3	fl	82	100	~
MCH-śr. masa Hb w erytr.	30,4	pg	27	31	~
MCHC-śr. stęż. Hb w erytr.	35,3	g/dl	31	36	~
RDW-CV-współcz. zmienności	12,3	%	11.5	14	~
RDW-SD-odchylenie stand.	38,5	fl	37	50	~
PLT - Płytki krwi	217	tys/ μ l	150	400	~
PCT-płytkokryt	0,26	%	0.2	0.5	~
MPV-śr. obj. płytki krwi	12,1	fl	8	12	H
PDW-dyspersja wielkości płytek	17,7	%	8	18	~
P-LCR - wsk. megatrombocytów	42,8	%	13	43	~
NEU%-Neutrocyty	67,3	%	50	70	~
EOS%-Eozynocyty	0,8	%	1	5	L
BASO%-Bazocyty	0,8	%	0	1	~
LYM%-Limfocyty	20,8	%	25	45	L
MON%-Monocyty	9,7	%	1	12	~
NEU#-Neutrocyty	6,91	tys/ μ l	2.25	7.35	~
EOS#-Eozynocyty	0,08	tys/ μ l	0.04	1	~
BAS#-Bazocyty	0,08	tys/ μ l	0.01	0.08	~
LYM#-Limfocyty	2,13	tys/ μ l	1.12	4.73	~
MON#-Monocyty	0,99	tys/ μ l	0.05	1.25	~
Niedojrzałe granulocyty IG %	0,6	%	0	2.5	~
Niedojrzałe granulocyty IG #	0,06	tys/ μ l	0	0.25	~

Badanie	Wynik	Jednostka	Wart. referen.	Interpretacja
Morfologia krwi, rozmaz i retikulocyty				
WBC	4,18	10 ³ /uL	4,00 - 10,00	
NEUT%	71,10	%	40,00 - 75,00	
LYMPH%	20,30	%	25,00 - 45,00	↓
MONO%	6,70	%	2,00 - 12,00	
EO%	1,70	%	1,00 - 6,00	
BASO%	0,20	%	0,00 - 1,00	
NEUT#	2,97	10 ³ /uL	1,60 - 7,50	
LYMPH#	0,85	10 ³ /uL	1,00 - 4,50	↓
MONO#	0,28	10 ³ /uL	0,08 - 1,20	
EO#	0,07	10 ³ /uL	0,04 - 0,60	
BASO#	0,01	10 ³ /uL	0,00 - 0,10	
RBC	3,32	10 ⁶ /uL	4,00 - 5,20	↓
HGB	11,0	g/dL	12,0 - 16,0	↓
HCT	33,80	%	35,00 - 46,00	↓
MCV	101,80	fL	81,00 - 98,00	↑
MCH	33,10	pg	26,00 - 34,00	
MCHC	32,50	g/dL	31,00 - 37,00	
RDW-SD	56,60	fL	37,00 - 54,00	↑
RDW-CV %	15,80	%	11,00 - 16,00	
PLT	256	10 ³ /uL	130 - 400	
PDW	12,10	fL	9,00 - 17,00	
MPV	10,50	fL	9,00 - 13,00	
P-LCR	29,00	%	13,00 - 43,00	
PCT	0,27	%	0,17 - 0,35	

Witamina D

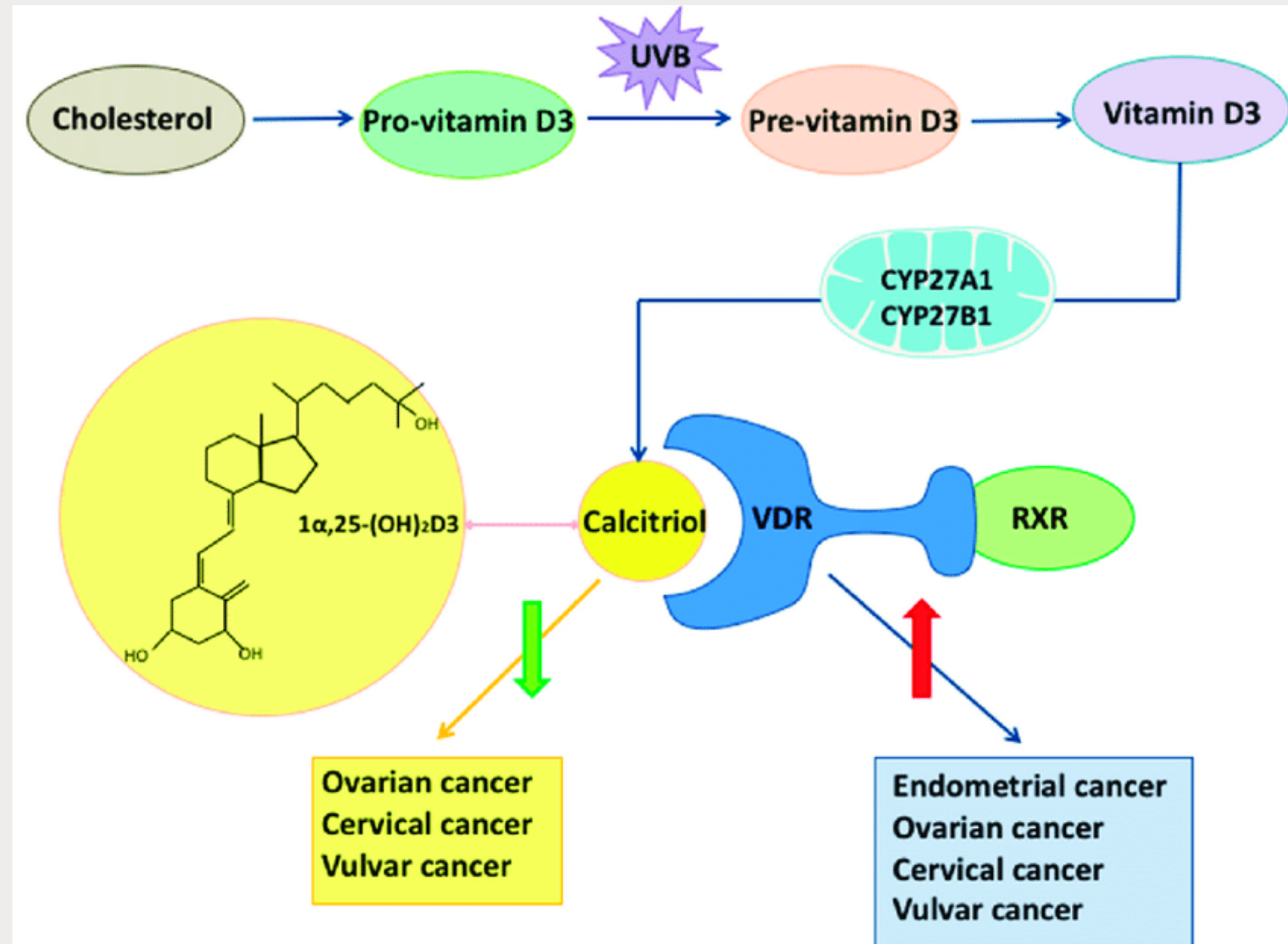

- Aktywuje białka obronne, **stymuluje zdolność do regeneracji wątroby**, a także wykazuje działanie ochronne przeciwko otyłości, cukrzycy typu 1 i 2, nowotworom, np. jelita grubego.
- Nasila naturalne procesy odpornościowe skóry, a także wpływa na procesy ochrony skóry przed mikroorganizmami. Reguluje **syntezę katelicyn, peptydów o działaniu przeciwdrobnoustrojowym**, które są kluczowe w takich schorzeniach dermatologicznych jak **łuszczyca, atopowe zapalenie skóry oraz trądzik różowaty**.

Synteza witaminy D

Witamina D

Źródła witaminy D

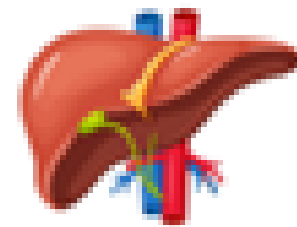
80%-100% → SYNTEZA SKÓRNA

DO 20% → DIETA (600 IU)

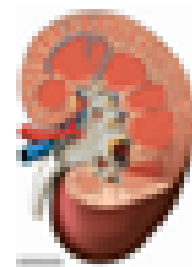
7 - dehydro
cholesterol

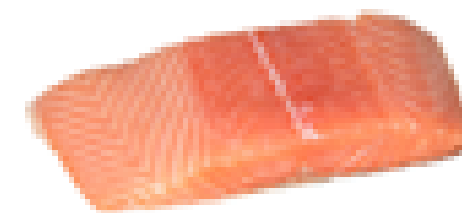
[25(OH)D₃]
Kalcydol

[1,25-(OH)₂D₃]
Kalcetriol

808 IU/100g

520 IU/100g

68 IU/100g

100 IU/100g

Witamina D a skóra

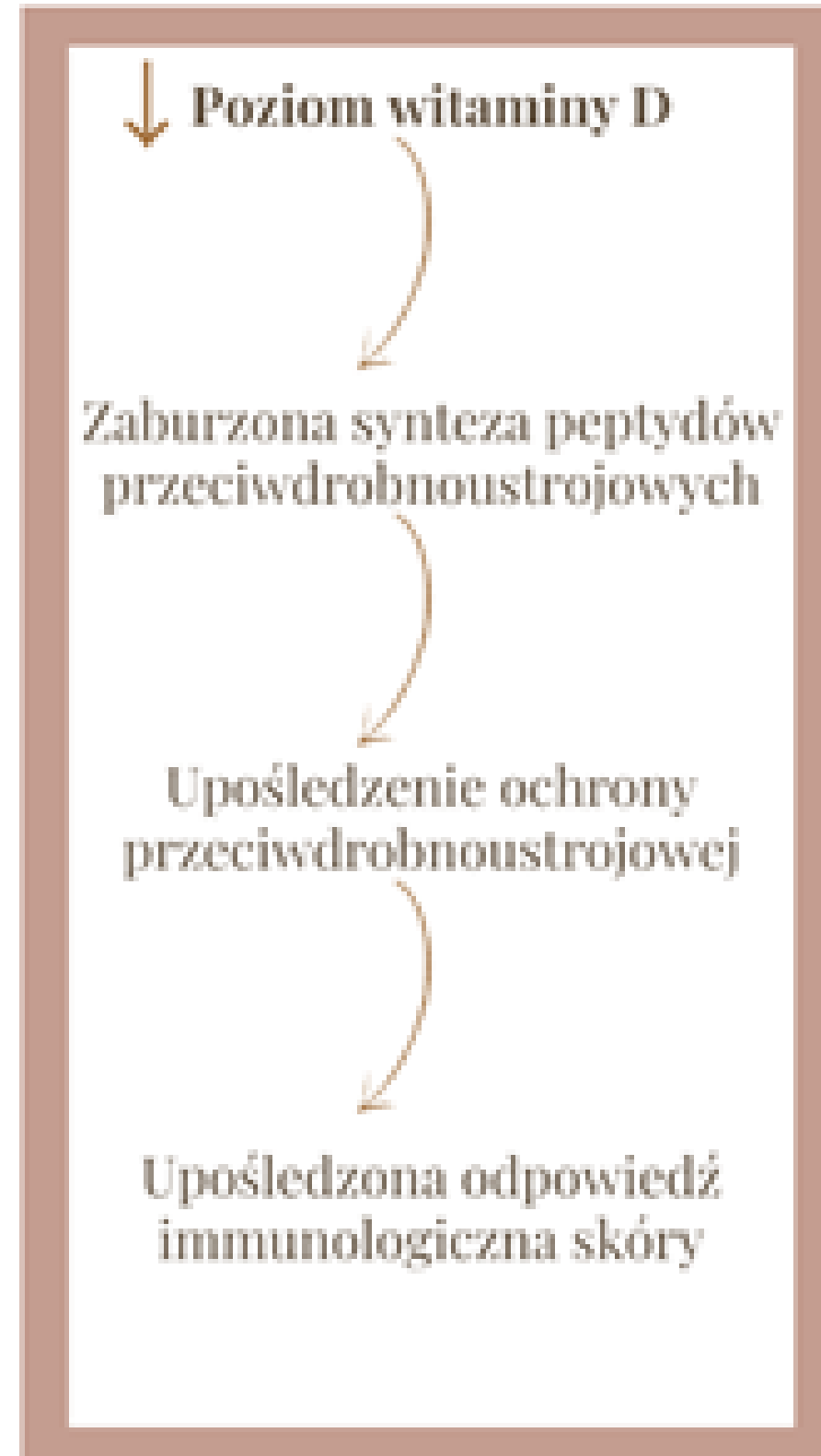

- Kalcytriol, czyli aktywna postać witaminy D₃ przede wszystkim wpływa na stymulację różnicowania keratynocytów, hamuje także ich proliferację. Krótko mówiąc, normalizuje proces różnicowania się komórek naskórka.
- Witamina D₃ zwiększa ekspresję **transglutaminazy 1**, która jest enzymem wpływającym na tworzenie się prawidłowych wiązań między ceramidami a białkami w obrębie koperty rogowej, otaczającej każdy keratynocyt.
- Zmniejsza naciek zapalny, dlatego z powodzeniem wykorzystywana jest w terapii łuszczycy.
- Zmniejsza wytwarzanie cytokin prozapalnych, a pamiętajmy że wiele chorób skóry ma podłoże zapalne.
- Przyspiesza tempo gojenia się ran.

Witamina D a skóra

Witamina D a AMP

Jednym z elementów wrodzonej odporności naszej skóry są peptydy przeciwdrobnoustrojowe, do których, m.in. należą defensyny i katelicydyny.

Po pierwsze katelicydyny działają silnie przeciwdrobnoustrojowo oraz inicjują odpowiedź komórkową skóry, co skutkuje produkcją cytokin i rozwojem stanu zapalnego.

Witamina D₃ jest głównym czynnikiem wpływającym na proces syntezy katelicydyn. Zaburzenia w obrębie katelicydyn skorelowane są z pewnymi schorzeniami dermatologicznymi, takimi jak: atopowe zapalenie skóry, łuszczyca oraz trądzik różowaty. W wyniku zaburzeń syntezy AMP dochodzi do upośledzenia ochrony przeciwdrobnoustrojowej, co zwiększa prawdopodobieństwo wystąpienia u chorych nadkażeń bakteryjnych.

Udział witaminy D

w biologii włosa

Komórki brodawki i keratynocyty zewnętrznej osłonki korzenia wyrażają różne poziomy VDR w zależności od etapu cyklu włosa.

Aktywacja szlaków sygnałowych **Wnt (cWnt) i hedgehog** jest wymagana do indukcji cyklu włosa. VDR może bezpośrednio regulować te szlaki.

Wadliwa funkcja witaminy D prowadzi do wadliwej odnowy komórek macierzystych i utraty cyklu mieszków włosowych.

Witamina D **stymuluje różnicowanie mieszków włosowych.**

Co na to badania

naukowe?

01

Zbadano rolę witaminy D u kobiet z przewlekłym łysieniem telogenowym.

Poziom witaminy D w surowicy **był znacznie niższy u kobiet z przewlekłym łysieniem telogenowym**, a także u kobiet z łysieniem androgenowym w porównaniu z grupą kontrolną.

02

Oceniono poziom **ferrytyny i witaminy D** w surowicy kobiet z przewlekłym łysieniem telogenowym lub łysieniem typu żeńskiego.: Poziomy ferrytyny w surowicy były istotnie niższe niż w grupie kontrolnej. Stężenia witaminy D₃ w surowicy kobiet z łysieniem były **istotnie niższe** niż w grupie kontrolnej.

Normy witaminy D

30–50 ng/ml (75–125 nmol/l)

Leki takie jak fenobarbital, karbamazepina, deksametazon, nifedypina, spironolakton, klotrimazol i ryfampicyna indukują wątrobowe enzymy p450, które **aktywują degradację witaminy D.**

Które badanie wybrać?

Chociaż **1,25(OH)D₃** jest biologicznie aktywną formą witaminy D, a zatem uważa się, że jest idealnym miernikiem statusu witaminy D, tak nie jest! Powodów jest kilka:

1. Okres półtrwania krążącego 1,25(OH)D wynosi tylko **4-6 godzin**.
2. Poziomy 1,25(OH)D w krążeniu są **tysiącrotnie mniejsze** niż 25(OH)D.
3. Gdy u pacjenta dochodzi do niedoboru witaminy D, następuje **zmniejszenie wchłaniania wapnia w jelitach**, co przejściowo obniża wapń zjonizowany. Sygnał ten jest rozpoznawany przez czujnik wapnia w przytarczycach w celu zwiększenia produkcji i wydzielania **parathormonu (PTH)**.

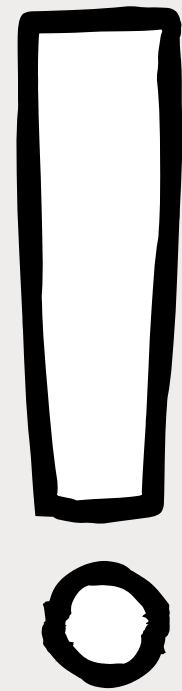
25(OH)D

COSMALOGICA

Które badanie wybrać?

PTH reguluje metabolizm wapnia poprzez zwiększenie reabsorpcji kanalikowej wapnia w nerkach, zwiększenie **mobilizacji wapnia ze szkieletu** oraz zwiększenie produkcji nerkowej **1,25(OH)D**. Zatem, gdy pacjent ma obniżony poziom witaminy D, wzrost poziomu PTH skutkuje **normalnym lub podwyższonym poziomem 1,25(OH)D**.

To sprawia, że 1,25 (OH) D jest bezużyteczny jako ocena statusu witaminy D.

Niedobór witaminy D

Przy przewlekłym i/lub ciężkim niedoborze witaminy D **spadek wchłaniania jelitowego wapnia i fosforu** prowadzi do hipokalcemii prowadzącej do wtórnej **nadczynności przytarczyc**. Ta wtórna nadczynność przytarczyc prowadzi następnie do fosfaturii i przyspieszonej **demineralizacji kości**. Może to dalej prowadzić do osteomalacji i osteoporozy u dorosłych oraz osteomalacji i krzywicy u dzieci.

Nadmiar witaminy D

Nadmiar witaminy D prowadzi do utlenienia lipidów błon komórkowych, które zawierają kwasy tłuszczowe nienasycone i powstaniu **szkodliwych nadtlenków** w ludzkim organizmie. Nadmiar sprzyja **odkładaniu się wapnia w tkankach** m.in.: w tętnicach, nerkach oraz sercu. W konsekwencji dochodzi do zaburzenia pracy serca, a także ośrodkowego układu nerwowego. Objawy nadmiaru witaminy D w organizmie: **nudności i wymioty, ból brzucha, złe samopoczucie, brak apetytu, zaparcia, osłabienie.**

Przepa a witamina D

- Można rozważyć wstępną suplementację przez 8 tygodni witaminą D3 albo **6000 IU** dziennie lub **50 000 IU** tygodniowo. Gdy poziom 25-hydroksywitaminy D w surowicy przekroczy **30 ng/ml**, zalecana jest dzienna dawka podtrzymująca od **1000 do 2000 IU**.
- U osób dorosłych wysokiego ryzyka z niedoborem witaminy D może być konieczna początkowa suplementacja witaminy D3 w dawce **10 000 IU dziennie**. Gdy poziom 25-hydroksywitaminy D w surowicy przekroczy 30 ng/ml, zalecana jest dawka podtrzymująca od **3000 do 6000 IU/dobę**.
- **Maksymalna absorpcja wapnia** u mężczyzn występuje, gdy poziomy 25(OH)D mieszczą się w zakresie od **30 do 40 ng/ml**.

Nauka o witaminie D

Na przykład pacjenci z nieprawidłowym wchłanianiem mogą wymagać **50 000 j.m. D 2 lub D 3, przyjmowane** od jednego razu w tygodniu do tak często. Niezależnie od początkowej terapii witaminą D i zakładając brak zmian w stylu życia lub diecie, potrzebna będzie dzienna **dawka podtrzymująca/zapobiegająca** 800 do 2000 j.m. lub więcej, aby uniknąć nawracających niedoborów.

Dawka podtrzymująca wynosząca średnio **2000 IU/d** spełnia aktualne wytyczne dotyczące bezpiecznych górnych limitów i jest znacznie poniżej bezpiecznych górnych limitów zgłaszanych przez innych.

	j.m. / doba	maksymalne dawki dobowe
noworodki donoszone	400	1 000
noworodki urodzone przedwcześnie [do osiągnięcia wieku korygowanego 40 tygodni]	400-800	
niemowlęta od pierwszych dni życia do 6. miesiąca życia	400	
niemowlęta od 6. m.ż. do 12. m.ż.	400-600	
dzieci od 1. roku życia do 10. r.ż.*	600-1 000	2 000
dzieci od 11. r.ż. do 18. r.ż.* [zależnie od masy ciała]		4 000
dorośli*		
seniorzy (65+)	800-2000	10 000
kobiety w ciąży i karmiące piersią**	1 500-2 000	
otyłe dzieci i młodzież	1 200-2 000	
otyli dorośli i seniorzy	1 600-4 000	

*w miesiącach wrzesień-kwiecień lub przez cały rok - gdy brak jest efektywnej syntezy skórnej witaminy D w miesiącach letnich

**dawka powinna być tak dobrana, aby utrzymać poziom 25(OH)D > 30 ng/ml

Wzrost a witamina D

Podczas wystarczającej ilości witaminy D, około 30% wapnia jest normalnie wchłaniane. Przy niedoborze witaminy D, zaledwie 10% spożytego wapnia może zostać wchłonięte. Zatem wydalanie wapnia byłoby niskie (tylko 50 mg dla dawki 1000 mg).

Witamina D3 metabolit 25(OH) (ICD-9: O91)

Data pobrania :2015-02-02 09:19:18

Data wykonania :2015-02-02 18:01:23¹

Wynik badania: 64,90 ng/ml

Niedobór <10 ng/ml

Poziom niewystarczający 10-30 ng/ml

Poziom wystarczający 30-100 ng/ml

Toksyczność >100 ng/ml Badanie wykonano metodą CLIA na analizatorze Liaison.

Badanie	Wynik	Jedn.	Zakres referencyjny LIW ^{**}
Witamina D metabolit 25(OH) (ICD-9: O91)⁹			
Witamina D metabolit 25(OH)	10,10	ng/ml	-
<i>Zgodnie z zaleceniami Polskiego Towarzystwa Endokrynologicznego:</i>			
<i>0-20 ng/ml - Deficyt</i>			
<i>>20-30 ng/ml - Stężenie suboptymalne</i>			
<i>>30-50 ng/ml - Stężenie optymalne</i>			
<i>>50-100 ng/ml - Stężenie wysokie</i>			
<i>>100 ng/ml - Stężenie potencjalnie toksyczne</i>			
<i>>200 ng/ml - Poziom toksyczny</i>			
<i>Badanie wykonano metodą CLIA na analizatorze Liaison.</i>			
<i>Wyniki uzyskane przy użyciu testów innych producentów nie są równoznaczne z wynikami uzyskanymi za pomocą tego testu.</i>			

Witamina D

Vigantol, Vigantoletten-lek bez recepty
Warto przyjmować witaminę D wraz z NKT

około 2000 IU, zależne jest to od wieku, płci,
stanu zdrowia, masy ciała
cholekalcyferol,
ergokalcyferol
alfakalcydiol
kalcyfediol

Dziękuję za uwagę!